

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı: 5838
Tarih: 06.06.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

6638 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, Jandarma Teşkilat ve Yetkileri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Erzurum Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Adalet , İnsan Haklarını İnceleme
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih: 5-7-2024	Esas No: 2/2271

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
06 Haziran 2024
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
06 Haziran 2024
No : 1440320

GENEL GEREKÇE

Bir müddettir antidemokratik yasalar ve uygulamaların kişi haklarını ihlal eden boyutları kamuoyunda sıklıkla tartışılmaktadır. Anayasa uyarınca Türkiye, hukuk devletidir. Ancak uygulamada aksi örneklerin sıklıkla karşımıza çıktığını gözlemlemekteyiz. Nitekim devletin kolluk gücünü esas alan yöntemleri giderek yaygınlaşmış ve devlet organlarının hukukla bağlayıcılığının bulunmadığı, hukuk kurallarının pratikte uygulanmadığı, yargılamaların ve uygulamaların hukuki çerçevede şeffaf bir şekilde yürütülmediği bir biçim hakim olmaya başlamıştır. Literatürde bu uygulamanın adı “polis devleti” olarak ifade edilmekte ve “polis devleti”, “hukuk devleti” kavramının karşısı olarak kullanılmaktadır. Her ne kadar bu durum, devletin kolluk gücünü kullanarak vatandaşlarını koruma altına aldığı bir yöntem olarak izah edilse de ülke realitesi bu durumun aksini gözler önüne sermektedir. Esasen vatandaşların koruma altında olduğu bir yönetim tam da hukuk devleti ilkesi ile bağdaşır ancak pratikte hukuk devleti ilkesinin çoklukla ihlal edildiği bilinmektedir.

2015 yılında Meclis gündemine gelen ve muhalefetin karşı çıkışlarına rağmen kabul edilen 6638 Sayılı Yasa, son dokuz yıldır hak ve özgürlüklerin, dolayısıyla demokrasinin rafa kaldırılmasına hizmet etmektedir. Avrupa Birliği’ne giriş için çıkarılan uyum yasaları ile bir nebze de olsa da demokratik kriterler getirilen Polis Vazife ve Salahiyet Yasası’nda 2007 yılından itibaren güvenlikçi yaklaşım esas alınarak polisin yetkileri artırılmıştır. Nitekim 2007 yılına yapılan değişiklik öncesi bu değişiklik önerileri kamuoyunda çokça tartışılmış ve önerinin yasalaşmasının tehlikeli boyutlara varacağı da dillendirilmişti. Ne yazık ki bu öngörü gerçekleşmiş ve 2007 yılından İç Güvenlik Yasası adı ile bilinen yasanın kanunlaşması arasında geçen 8 yıllık süre zarfında 181 sivil yaşamını yitirmişti. Ardından ise iktidarın giderek belirginleşen baskıcı uygulamaları neticesinde toplumsal muhalefetin artması üzerine hükümet demokratikleşme yerine baskıcı rejimi inşa çabasına girerek İç Güvenlik Yasası ile kolluğun gücünü daha da artıran hamlelerde bulunmuştur. 4 Nisan 2015 günü Resmi Gazetede yayımlanan İç Güvenlik Paketinin yasalaşması neticesinde yargısız infazların arttığı gözlenmiştir. Sayılara dair resmi veriler kurumlar tarafından paylaşılmamış olsa dahi kolluğun dur ihtarına uymadığı gerekçesiyle, zırhlı araç çarpması sonucu gerçekleşen ölümlerin çok sayıda olduğu bilinmektedir. Nitekim İç güvenlik mevzuatı ile plastik mermi kullanımı da artış göstermiş ve kolluk bu yetkiyi sınırsızca kullanma eğilimi göstermiştir. Plastik mermi kullanımı neticesinde ağır yaralanan, uzuv kaybı yaşayan çok sayıda yurttaş bulunmaktadır.

Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmelik m.2/e’de ateşli silah; mermi çekirdeği veya saçma olarak tabir edilen özel şekil ve nitelikteki maddeleri, barut gazı veya bu neviden patlayıcı ve itici güç ile uzak mesafelere kadar atabilen silahlar olarak tanımlanmıştır. Plastik merminin, patlayıcı veya itici güç ile uzak mesafelere atılabilen özel şekli ve niteliği göz önünde bulundurulduğunda, 6136 sayılı Kanuna tabi “ateşli silah” vasfını taşıdığı ifade edilmektedir. Nitekim plastik merminin insan vücuduna verdiği zarar ile birlikte değerlendirildiğinde merminin bu özelliği ortaya çıkmaktadır.

2911 sayılı yasa uyarınca bildirimde bulunmaksızın toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyen, şiddete başvurmaksızın gerçekleştirdiği barışçıl nitelikte eylemlerle, basın bildirilerini kamu ile paylaşma, slogan atma, sesli veya görüntülü araçlarla yayın yapma gibi ifade hürriyetinin kullanımı için önem arzeden ve hakkın kullanımına etkin şekilde katılmayı hedefleyen eylemleri gerçekleştiren grup/topluluğa karşı, plastik mermi gibi fiziksel şiddete dayanan araçlarla müdahale edilmesi hukuka aykırıdır. Kolluk; öç almak, cezalandırmak, amacı ile zor ve silah kullanamayacağı gibi koruyup gözetmesi gereken can ve mal güvenliğini de bu şekilde tehlikeye atamaz. Ancak son yıllarda gerçekleşen çoğu hadise bu durumun aksine örneklerle doludur. Özcesi İç Güvenlik Paketinin yürürlükte kaldığı müddet içerisinde yarattığı tahribat telafi edilemez boyutlara varmıştır.

Dünyada belli hukuk standartları yerleşmiş; demokrasi ve birey özgürlükleri güçlü mekanizmalarla koruma altına alınmıştır. Yeni bir hukuk normu yapmak isteyen herhangi bir Devlet de bu standartlara uygun davranmak durumundadır.

Yeni bir “Kolluk Kanunu” yapılırken de, bireylerin özgürlüklerini göz ardı eden, asgari demokrasi kurallarını dahi hiçe sayan bir yaklaşım yerine özgürlüklerin güvencesini sağlayan, toplum güvenliğini bu ölçüleri nazara alarak yapan bir yaklaşım içerisinde olunmalıdır.

İç Güvenlik Paketi içerdiği birçok düzenleme ile başta Anayasa olmak üzere, Türkiye’nin taraf olduğu Uluslararası sözleşmeler ve Avrupa İnsan Hakları Mahkeme’nin kararlarına açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Bu aykırılıkların giderilmesi ve hukuk devleti ilkesinin korunması amacı ile 6638 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, Jandarma Teşkilat ve Yetkileri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un yürürlükten kaldırılması gereklilik arz etmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde-1: Yapılan değişiklik ile kamuoyunda İç Güvenlik Yasası adı verilen yasanın lağvedilmesi ile hak ve özgürlüklerin önündeki engellerin kaldırılması ve kolluğa verilen üstün yetkilerin demokratik standartlara indirgenmesi amaçlanmıştır.

Madde-2: Kanunun yürürlük tarihini belirtmektedir.

Madde-3: Kanunun uygulanmasına dair hükümdür.

**6638 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNU, JANDARMA TEŞKİLAT
VE YETKİLERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN'UN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

Madde-1: 27.03.2015 tarih ve 6638 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, Jandarma Teşkilat ve Yetkileri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde-2: Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde-3: Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.